

Dkt. Elaine Phillips, Utangulizi wa Masomo ya Biblia, Kipindi cha 13, Maandiko Machache ya Bahari ya Chumvi

© 2024 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Elaine Phillips na mafundisho yake kuhusu Utangulizi wa Masomo ya Biblia. Huu ni kipindi cha 13, Maandiko Teule ya Bahari ya Chumvi.

Katika hotuba yetu iliyopita, tulikuwa tukizungumzia utangulizi wa Hati za Bahari ya Chumvi, na wakati huu, tutazingatia kuchunguza kidogo tu katika tatu kati yake.

Ni aina tofauti kabisa za maandishi, lakini tutaona jinsi yatakavyokuwa. Hii kwa kweli ni sehemu ya pesher au tafsiri ya Kitabu cha Habakuki. Tutarudi kwenye hilo kwa undani zaidi baada ya muda mfupi.

Acha nipitie kidogo tu kutoka mahali tulipokuwa mara ya mwisho kisha tuendeleo na safari yetu hadi kwenye hati hizi. Kwa hivyo kwa njia ya mapitio tu, muhtasari mfupi tu wa aina za maandishi tuliyo nayo. Tulibainisha mara ya mwisho kwamba karibu robo moja ya maandishi yaliyopatikana karibu na Qumran yalikuwa aina fulani ya maandishi ya kibiblia, vipande vyake.

Tulizungumzia hilo mara ya mwisho. Tulipohamia kwenye maandishi ya madhehebu, tena kwa njia ya mapitio tu, hayo ndiyo maandishi yanayofaa kwa jumuiya hii mahususi, na tuliona baadhi ya msisitizo maalum. Tutarudia hayo tunapochunguza ni aina gani ya jumuiya hii inaweza kuwa au imekuwa, lakini msisitizo ulikuwa hasa kwenye agano na utafiti wa Torati.

Walijiita wana wa Sadoki, na hilo linatupa dalili fulani kuhusu kupendezwa kwao na ukuhani; hata hivyo, hilo lilitosha. Ni wazi, kuhusu akiolojia na pia maandishi, na tutasema zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi, kulikuwa na msisitizo juu ya usafi wa kiibada, na kisha pia kulikuwa na matarajio ya hekalu lililorejeshwa na kuhusiana na hilo vita vya mwisho kati ya mema na mabaya, vita vya wana wa nuru na wana wa giza. Hilo si andiko ambalo tutachunguza, lakini hakika ni muhimu.

Tena, ili tu kufahamu kutoka mara ya mwisho, tukijitathmini, swali lilikuwa ni nani hawa watu na mara nyingi tunawaona Waesene kiotomatiki wakiwa lebo inayowaunganisha na kuna mengi ya kusema kuhusu Waesene. Tulitaja mara ya mwisho kwamba wanajitokeza katika umbo fulani au angalau aina fulani ya jumuiya ya kujinyima inatajwa. Josephus labda ndiye chanzo chetu bora cha utambulisho na asili ya madhehebu ya Waesene, lakini kuna mengine pia.

Pia tulibainisha kwa ufupi kwamba maandiko haya yana mada zinazofanana na Masadukayo na kwa kuwa tutachunguza zaidi kidogo baada ya muda mfupi, kulikuwa na mzozo mkali sana lakini wenye hila dhidi ya kile tunachoweza kufikiria kama Mafarisayo. Kwa hivyo, pendekezo limetolewa , na ni Lawrence Schiffman ambaye labda amekuwa akiongoza hili, lakini wengine pia wanafanya hivyo kwamba hatutaki tu kuwafikiria Waesene bali badala yake tuwafikirie kama jumuiya inayobadilika baada ya muda. Na kwa hivyo pendekezo ni kwamba karibu miaka ya 150 KK, wakati ukuhani huko Yerusalemu na wafanyakazi wa hekalu huko Yerusalemu hawakuwa katika hali ya mfano mzuri zaidi, kulikuwa na kundi la watu ambao walishangazwa sana, kama ninavyokuonyesha, wakati wa kujisalimisha kwa ushawishi wa Kiyunani na kwa hivyo kufuata muundo unaorudi Sinai na agano, walijiondoa kwenda jangwani kwa sababu jangwa lilionekana kama mahali kama vile jumuiya iliyotoka Misri ilivyokuwa ikitoka na kukutana na Mungu huko, kwa hivyo watu hawa walitarajia hilo, lakini waliongeza matarajio yao ya tukio la nyakati za mwisho.

Hii ilikuwa jumuiya iliyozingatia sana eskatolojia. Pia, kama unavyoona katika sheria ya jumuiya, tutaangalia hilo zaidi kidogo, walijiona kuwa upatanisho kwa namna fulani kwa Israeli. Baada ya kusema hivyo, hiyo inazungumzia jinsi ya kufikiria baadhi ya maonyesho hayo ya awali.

Labda baadaye, tulikuwa na jumuiya iliyojiunga na madhehebu mengine na watu wengine, na una jumuiya imara, na labda, baadaye, kabla ya kuanguka kwake kwa Warumi mwaka wa 68 BK, inaweza kuwa pia ilikuwa na ushawishi fulani wa Essene ndani yake. Naam, hiyo itatuongoza kwenye kile tunachotaka kujifunza, maandiko matatu ambayo tutazingatia, na aina za maswali tunayotaka kuuliza kuyahusu. Nilitaja sheria ya jumuiya muda mfupi uliopita, hii ilikuwa moja ya maandiko yaliyopatikana katika Pango la 1, ndiyo maana inaitwa 1QS.

Q inarejelea Qumran, na S inarejelea neno la kwanza la cheo cha Kiebrania, Serech HaYachad . Kwa hivyo, Kanuni ya Jumuiya, tutarudi kwenye hilo na kuuliza maswali kadhaa kuihusu baada ya kuzungumzia jinsi ilivyopangwa. Maandishi ya pili ambayo tunataka kuyaangalia, nami nitayachanganya haya kwa sababu yote ni mifano ya maandishi ya tafsiri.

Pesher inamaanisha tafsiri; ni aina fulani ya tafsiri; tutaona jinsi inavyofanya kazi baada ya muda mfupi, na ni Pesharim kwa sababu hiyo ni wingi, bila shaka, kwa hivyo tutaangalia maoni ya Nahumu na Habakuki. Na kisha ya mwisho itakuwa 4QMMT, ambayo tutachunguza kidogo zaidi, tayari tunayo, lakini tutachunguza tena. Pango la 4 ni la 4 hapo, Q tena, Qumran, na kisha Miktzatma Sehat Torah, usemi unaoonekana katika moja ya mistari ya hilo, na tutazungumzia zaidi kidogo kuhusu hilo baada ya muda mfupi.

Hebu tuonyeshe kwa ufupi aina za masuala tunayotaka kuyafikiria kwa sababu hatufungui tu maandishi na kusema, hilo linavutia, kisha tunaishia hapo. Kuna

masuala maalum ya kushughulikia. Kwa hivyo, swali ni, katika kila moja ya haya, ni mada gani kuu za kitheolojia zinazojitokeza? Sasa, tukifikiria taarifa hiyo ya muhtasari ambayo nimeipitia hivi punde, labda tunaweza kubashiri kuhusu baadhi ya hayo yanaweza kuwa nini, lakini kwa vyovyote vile, hilo ni swali.

Pia tunataka kuuliza, kuhusu Sereki Kwa mfano, HaYachad , au vipande vya Mikizatma Sehat Torah, 4QMMT, ni maandiko gani ya kibiblia yanayoonekana kuwa ya hali ya juu? Bila shaka, Nahumu na Habakuki, Nahumu na Habakuki ni maandiko ambayo yana hadhi ya juu, lakini tunataka kuuliza swali, kwa nini? Baada ya yote, hayo si lazima yawe kwenye skrini ya rada ya kila mtu, angalau kutoka kwa mtazamo wetu. Tunayaita kama ndani ya Kitabu cha Kumi na Wawili, na baadhi ya watu huwaita manabii wadogo, wadogo. Naam, lengo la pili kuu, tukizungumzia madogo na makubwa, tunataka kuuliza swali, kwa hivyo ndani ya maandiko haya, je, tunaona watu mashuhuri? Watu wakuu ni akina nani? Makundi makubwa yanayojitokeza ni akina nani? Na tutaangalia hilo linaweza kumaanisha nini.

Na kisha tena, ili tu kuzingatia tena nia yetu hapa, ambayo ni kujifunza kitu kuhusu jumuiya hii. Maandiko haya yanachangia nini katika uelewa wetu wa nani angekuwa sehemu ya jumuiya hii? Kwa hivyo hayo ndiyo maelekezo tunayoelekea. Tutatumia dakika zetu chache za kwanza kuchunguza kidogo zaidi kuhusu sheria ya jumuiya.

Mtazamo wa haraka hapa. Huu ni muswada tuliouona kwenye slaidi ya kwanza tulipoangalia kipande hicho kutoka, au samahani, niseme, safu wima kutoka kwa Habakuki Peshor. Lakini huu ni mmoja kutoka kwa sheria za jamii, na orthografia ni tofauti sana.

Sitatumia muda zaidi katika hilo. Ninachotaka uone ni kitu kimoja tu. Maneno haya mawili hapa yanafanana, nayo ni amina , amina.

Na ithibitishwe, na ithibitishwe, na baada ya kusema kitu, hasa katika sehemu za kitheolojia za andiko hili, basi kuna jibu kutoka kwa waumini. Hilo hapo, amina, amina. Ni muhimu kwetu kufikiria kidogo kuhusu jinsi andiko hili lilivyopangwa, na litakuwa la manufaa hasa kwa sababu ninapozungumzia machache tu, maelezo machache tu, katika suala la theolojia na watu wanaohusika, nitarejelea ambayo yanaonekana katika safu ya 5 au 7 au 11 au kitu kama hicho.

Kwa hivyo, huu ndio muundo. Katika safu nne za kwanza za kile tulichonacho, tuna utangulizi wa kitheolojia, na kutokana na hilo, tunajifunza mengi. Nitarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi.

Safu wima ya 5 hadi sehemu ya 6, tunaona ni nini jamii ilifanya. Hili pia linasaidia sana. Tunagundua kilichohitajika ili kuingia katika jamii, kilichohitajika ili kuendelea kuwa katika jamii, aina za vikwazo vilivyokuwa sehemu ya maisha ya jamii.

Hii inatusaidia tunapofanya uhusiano kati ya jumuiya hii na kile ambacho Josephus atazungumzia atakapowataja Waesene katika karne ya kwanza. Ukiukaji na adhabu hufuatwa moja kwa moja . Ukifanya mambo fulani ndani ya jumuiya ambayo si sahihi, kulikuwa na adhabu zilizotolewa dhidi yako, na tutaangalia mifano michache tu ya hizo ili kupata hisia kwa hilo.

Kanuni zaidi zinaonekana. Hizi ni tofauti kidogo, lakini inasaidia kuona hilo. Kisha mwisho wa maandishi yetu ni wimbo, kimsingi, na ni wimbo wa mtu anayeitwa Mwalimu.

Nitaelezea zaidi utu wake katika muda mfupi tu, lakini huo ndio muundo wetu wa msingi ili tu kutupa ufahamu kuhusu kile kilichopo. Kama tulivyoona kutoka kwa maswali yetu ya utangulizi, linalofuata tunalohitaji kuuliza ni, sawa, kwa hivyo ni nani watu muhimu wanaojitokeza? Hii itatuunganisha moja kwa moja na sehemu ya mwisho ya maandishi, ambayo, kama nilivyosema, ni wimbo wa Mwalimu. Mtu mkuu ni mtu huyu anayeitwa Mwalimu, ambaye ana aina fulani ya ujuzi maalum wa siri.

Nadhani kama tungekuwa katika mduara tofauti, tunaweza kuiita Ugnostiki wa aina fulani, lakini ana majukumu muhimu. Anatakiwa kufundisha. Yeye ni miongoni mwa wale wanaoamua kama mtu anaweza kuingia katika jamii au la, na bila shaka, atakuwa mfano wetu katika suala la kushika kanuni na kuwa mtu anayembariki na kumsifu Mungu.

Kwa njia fulani, sitamfikiria kama mfalme, lakini hakika ni kiongozi mkuu na anayeonekana. Pia, kuhusu watu muhimu, ilitaja kwamba ukuhani ni muhimu kwa jamii hii, na kwa kweli tuna, na tena, tunakumbuka agano, kwamba tuna agano lililofanywa huko Sinai. Tuna ukuhani, na tuna kabila la Walawi ambalo linatumika kuwasaidia makuhani na wote kwa pamoja kufanya kazi katika suala la kuhutubia Mungu na kuja mbele za Mungu.

Hapa, pia wanatamka baraka na laana. Tuna, kuhusiana na hilo, kundi linaloitwa Wana wa Zadoki, na tutakumbuka jina la Tzadoki kama linavyoonekana katika masimulizi yetu ya kihistoria ya kibiblia na pia kuwa mmoja wa makuhani muhimu waliotajwa. Hili linaweza kuwa kitambulisho muhimu kwetu kwa sababu ikiwa watu hawa wanajiona kama Wana wa Zadoki, na ikiwa kwa namna fulani Tzadoki ndiye msingi wa harakati yetu ya Proto-Sadusi, ambao wanahusishwa na hekalu, tunaweza kuona baadhi ya miunganisho inayowezezana hapo pia.

Bila shaka, jambo la kukumbuka ni kwamba kumbuka kila wakati, watu hawa walio katika jumuiya ya Qumran wanajiona kama mfano safi na uliotakaswa wa ukuhani, tofauti na kile kilichokuwa kikiendelea Yerusalemu. Na kisha wanapojitokeza, si tu katika maandishi haya, lakini hasa katika maandishi haya, katika utangulizi wa kitheolojia, tuna mtu anayeitwa Mkuu wa Nuru, na mtu huyo atatofautiana na Malaika wa Giza, na bila shaka, wanaofuata nyuma yao ni Wana wa Nuru na Wana

wa Giza, na hayo yote yanalenga vita hiyo kubwa ya janga. Jumuiya ya makusudi? Hakika ilikuwa hivyo.

Kuna baraza. Kulikuwa na, tukirudi kwenye biashara hii kuhusu maagizo, au samahani, taratibu ndani ya jamii, kulikuwa na mambo fulani ambayo baraza lilishughulikia kuhusu uandikishaji, majadiliano na majadiliano, na ndani ya baraza, kuna waziwazi mfumo wa uongozi. Kwa hivyo hata kutoka kwenye orodha hiyo ya watu muhimu, tutapata hisia ya kuvutia kuhusu asili ya jamii hii, kutokana na kidogo tu ambacho nimekichambua na kukuambia.

Kwa kupitia tu, dhana nyingi za kitheolojia, dhana muhimu zaidi za kitheolojia, hii ni moja ambayo Josephus pia atatuelezea anapoelezea kundi analolijua kama Waesene. Kuna uthabiti unaojitokeza katika hili lote. Sio tu kile ambacho pengine kitheolojia tungekiita uthabiti, inajitokeza kama uthabiti, na hilo ni dhahiri kabisa.

Pia kuna, na hii inarudi kwenye wazo letu kuhusu Wana wa Nuru, Wana wa Giza, lakini pia tuna ndani ya wanadamu wenyewe, uwili wa anthropolojia, ndani ya wanadamu wenyewe, roho ya ukweli kwa upande mmoja, roho ya uwongo kwa upande mwingine. Tunaona hilo, kwa njia, katika maonyesho mengine ya Uyahudi wakati wa siku hiyo pia, lakini hakika linaonekana katika muktadha huu. Siwezi kusisitiza vya kutosha, kwa hivyo nalisema tena na kulitaja kwa manjano: agano, agano, agano, na wanajiona kama wana uhusiano na agano jipya tofauti na aina ya mambo ambayo wanajua yamekuwa yakitokea.

Ili kurudia tu jambo nililosema hapo awali, washiriki wa jumuiya hii wanafanya upatanisho kwa ajili ya makuhani na Israeli, na wanafanya hivyo bila sadaka za kuteketezwa, na tutaona hilo likirudiwa. Unaweza kuona matamshi kadhaa tofauti hapo, safu ya tano, lakini pia nane na tisa, wataisitiza hoja hii kwamba jumuiya hii, hawa Wana wa Zadoki, watu hawa safi kiibada, wanatakiwa kutumika kama upatanisho. Maandishi pia, 1qs, yanataja masihi wengi.

Kuna masihi wa Haruni, lakini pia masihi wa Israeli ametajwa, na kwa hivyo utaona maana ya kuvutia sana, na bila shaka, sisi tunaofikiria kupitia ofisi zinazoungana katika Yesu, tunaona kazi kuu ya ukuhani na mfalme mkuu katika Yesu hapa, lakini masihi wa Haruni na Israeli katika jamii hii wanaonekana kama tofauti, na kisha kwa maana fulani pia tuna nabii ambaye ametajwa katika maandishi haya maalum. Ni jambo zuri kusoma. Hebu tuendeleo kidogo tu na tena tufikirie mambo yanayoendana na kile tunachokiona katika Uyahudi wetu mpana, ambao sehemu yake katika karne hiyo ya kwanza ilikuwa desturi ya Kikristo ya Kiyahudi.

Katika jamii hii, una utakaso wa kunyunyizia maji ya utakaso. Naam, hilo lina mawimbi ya kuvutia sana; maji safi, kuzamishwa, na kunyunyizia vimetajwa hapa. Kama nilivyosema hapo awali, kuna msisitizo juu ya uongozi.

Nyinyi si nyote tu, ingawa kuna hisia kwamba kiuchumi, kijamii na kiuchumi walikuwa, ndani ya baraza, kuna matabaka mengi sana. Baada ya kusema hivyo, kama nilivyosema muda mfupi uliopita, wanafanya mambo ambayo ni kazi za kawaida zinazofanana. Wanakula pamoja.

Kwa njia, ni mlo maalum, na kuna mambo muhimu kuhusu kuwa sehemu ya mlo huo wa kawaida. Mtu haanzi tu kufanya hivyo mara moja, lakini kwa vyovyote vile, hula pamoja, huomba pamoja, hujadiliana pamoja, na kujifunza Torati ni muhimu. Wakati wote, lazima kuwe na mtu anayesoma Torati saa nzima, na bila shaka, kama ninavyokuandikia hapa, kwao, Isaya sura ya 40 mstari wa 3 ni muhimu.

Sauti inayoita jangwani, itengenezeni njia ya Bwana, au sauti inayoita jangwani, itengenezeni njia ya Bwana, na bila shaka jinsi unavyofikiria hilo katika kifungu cha maneno ya jangwani ni jambo la kuvutia sana, na unapongeza ili kuiandaa njia ya Bwana, bila shaka, njia ni somo la Torati, kwa hivyo hilo litakuwa muhimu sana kwa wao ni nani na wanachofanya. Kama nilivyosema muda mfupi uliopita, hawali chakula cha pamoja mara moja. Hapana, ili waweze kustahili kushiriki katika mlo wa pamoja na mambo mengine ambayo ni sehemu ya jumuiya hii, kulikuwa na miaka miwili ya majaribio kabla hawajawa wanachama kikamilifu, na bila shaka, kuamua hilo lilikuwa juu ya baraza na mkuu alikuwa sehemu yake pia.

Naam, ni jambo la kuvutia kusoma orodha ya mambo ambayo ikiwa waliyafanya vibaya, walipata adhabu fulani. Baada ya muda mfupi, nitaelezea adhabu hizo. Mara nyingi, mimi husoma hizi darasani, na tunaweza kufanya ulinganifu wa kufurahisha.

Bila shaka, kusema uongo kwa makusudi, udanganyifu, na kashfa ni mambo mabaya, na yalikuwa hivyo katika muktadha huo. Vivyo hivyo, kutamka tetragrammatoni, herufi nne, jina la Mungu, kwa sababu walichukua kwa uzito sana amri iliyowaapa watu wasiliinue jina la Bwana kuwa utupu. Kwa hivyo, ikiwa wangepanya hivyo, wangetoka mara moja katika jamii.

Hiyo ndiyo ilikuwa adhabu katika kesi hiyo. Hata hivyo, kuna baadhi ya makosa haya ambayo yanagusa karibu kidogo na nyumbani. Kuzungumza kijinga au kumkatisha mtu, ndiko kulikokupatia adhabu.

Au kulala wakati wa kanisa kulikupa adhabu pia. Nilisema kanisa? Kukusanyika ambako kulistahili adhabu. Kuenda uchi mbele ya mwenzako pia ilikuwa tatizo akilini mwao kwa sababu, ni wazi, unafichua mambo ambayo yangepaswa kuwa ya faragha.

Hili pia linavutia. Wengi wetu hatuzunguki tukitema mate, lakini mara nyingi tunapumbaza kwa upumbavu, na zote mbili pia zilistahili adhabu. Kuna zingine, lakini unapata maana kuhusu, vema, asili ya ukali wa jamii hii kwa sababu ilionekana kuwa kila mara kumekuwa na sawa na polisi wa jamii ili kuona kama ulikuwa unavunja vitu hivi.

Na bila shaka, aina tofauti za adhabu, kulingana na uzito wa kosa lako, kama ilivyokuwa, zinaweza kuwa kwamba kwa muda tu hukupata nafasi ya kushiriki katika mlo wa jamii. Na tena, hiyo haikuwa tu kula chakula cha jioni pamoja. Ilikuwa na vipengele vya kidini vilivyo wazi ndani yake.

Au labda chakula chako kilipimwa kwa kiasi kikubwa. Au ikiwa, kwa mfano, kutamka jina la Mungu, kufukuzwa kulikuwa uwezekano pia. Hilo linatosha kusema kuhusu utawala wa jamii.

Natumaini inatosha kukuhimiza labda uichunguze zaidi. Nitabadilisha sasa kutoka kwa mambo yanayoifafanua jamii jinsi wanavyojiona na kwenda kwenye maoni. Na tena, vipande hivi vya maoni si maandishi kamili ambayo umeyaona kutoka kwenye picha hiyo.

Baadhi ya sehemu hazipo. Kuna mapengo fulani, lakini yanatupa vya kutosha kufanya kazi navyo. Ni ukumbusho tu tena, pesher ni neno mahususi linalomaanisha tafsiri.

Kuna maneno mengine katika Kiebrania yanayomaanisha tafsiri, lakini hayo yana sehemu muhimu sana ya tafsiri kwa kuwa wanaona maandishi haya; vyovyote yalivyo maandiko ya kibiblia, wanayaona kama yanawahusu. Wangebadiilisha na kurekebisha msimamo wao, lakini waliona maandiko hayo kama yanawahusu kama walivyojiona wenyewe katika siku za mwisho. Kwa hivyo, nataka kukumbuka hilo tunapoendelea mbele.

Jambo la kwanza ambalo maandiko haya hufanya ni kutaja sehemu ya mstari wa Biblia. Nina mstari wa Biblia hapa, lakini kwa kweli wanafanya hivyo kwa vifungu vya maneno. Ni wazi kwamba hadhira inatarajiwa kujua mstari mzima.

Kwa kweli, hadhira labda ilikijua kitabu chenyewe cha Biblia, lakini hata hivyo, kilikuwa ni nukuu ya mstari fulani. Na kisha kitafuatiwa na kwa Kiebrania, pishro . Kiambishi tamati cha ajabu kimeunganishwa na nomino.

Kwa hivyo, ni maelezo. Sawa. Hilo ndilo utakaloona.

Na kisha, kama nilivyofupisha muda mfupi uliopita, hebu tuangalie hili kwa undani zaidi. Maandishi yoyote ya kinabii au sehemu za maandiko zilivyotokea, yalisomwa na kurekebisha, ukitaka, ili kuwakilisha chochote kitakachotokea katika muktadha wao. Kwa hivyo ikiwa dhiki kubwa ilitabiriwa katika Nahumu, na ikawa, au Habakuki na ikawa, waliibadilisha ili ionekane kama kitu kitakachotokea katika muktadha wao wa kisasa.

Kwa hivyo, Ashuru ndiye adui mkuu wa Nahumu. Babeli ilikuwa adui mkuu wa wakati wa Habakuki. Hawa wanaitwa katika maandishi haya, Kitimu.

Sasa hilo ni suala jingine zima. Tuna Kitimu wakitokea katika kitabu cha Danieli, na wanaonekana kuwa watu wanaotoka visiwa mahali fulani Magharibi. Lakini katika maandishi haya, ni wazi kabisa kwamba ni Warumi.

Sitachukua muda kuelezea jinsi hilo linavyokuwa wazi, hasa katika ufafanuzi wa Habakuki, lakini ndivyo ilivyo. Kwa hivyo, wanawafikiria kama Warumi, na hilo litakuwa muhimu kwa sababu ni katikati ya karne ya pili wakati nguvu ya Warumi ilipoanza kujifanya ionekane. Hakika, kweli, tunaye jamaa yetu wa Seleucid na ushawishi wa Ugiriki, na tunaye Antiochus Epifane, lakini hata katika muktadha huo, Roma inajitokeza.

Kwa hivyo, kumbuka hilo. Hilo litakuwa muhimu. Na kisha, ili kurudia tu nilichosema hapo awali, hii itawakilisha ugomvi wa jamii ya Qumran dhidi ya Wayahudi wengine.

Loo, hapo. Wao pekee ndio walio safi. Na ugomvi walio nao dhidi ya jamii nyingine ya Wayahudi, ni muhimu sana kumtumia Habakuki kwa sababu hivyo ndivyo Habakuki anavyoanza.

Kwa hivyo, tutarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi tu. Changamoto kuhusu maandishi haya ni kwamba yana fumbo. Yanatumia lebo kurejelea watu au makundi maalum ya watu, na inatuchukua muda kidogo wa kuchunguza ili kubaini hasa ni akina nani hao.

Lakini tuna msaada fulani, na kwa hivyo kuna njia ambazo tunaweza angalau kujaribu kuziingiza katika matukio yanayotokea katika karne ya pili na ya kwanza KK. Hebu tuone jinsi hii inavyofanya kazi kwanza na Nahumu Peshet wetu. Swali ni, kwa nini Nahumu? Kama nilivyosema muda mfupi uliopita, hili ni andiko dogo.

Kwa njia, kuna vipande vya Peshet katika sehemu za Isaya pia, lakini hivi ni virefu zaidi. Na ili kujibu swali langu mwenyewe, una Nahumu, kama nilivyosema, akitabiri dhidi ya Ashuru. Kwa hivyo, inakuwa maandishi kamili kutoka kwa maandishi ya kibiblia ambayo ndani yake yanaunda masuala haya ambayo tulikuwa tunazungumzia muda mfupi uliopita.

Kwa hivyo, watu wetu wakuu hapa watakuwa, tena, Kitimu, wanaowakilisha Warumi wanaoingia polepole kutoka magharibi. Pia una mhusika ambaye, tunawezaje kusema, labda anaonyeshwa na simba mchanga mwenye hasira. Sasa katika sura ya pili ya Nahumu, kuna marejeleo kadhaa ya simba, watoto wa simba, n.k.

Na swali litakuwa, simba huyo mchanga mwenye hasira alifanya nini? Nitaweka maandishi hayo, au sehemu yake, mbele yetu hivi karibuni, kwa hivyo tutafuatilia nayo zaidi kidogo. Lakini pia kuna kundi la kuvutia sana ambalo, angalau katika baadhi ya tafsiri, huitwa, watafutaji wa mambo laini. Na hawaonekani mara moja tu.

Wako hapa kwa namna fulani, na tunapaswa kupata hisia kwamba hawaonekani na jumuiya hii kama wazuri sana. Tena, tutapata maandishi mbele yetu na tuangalie mifano kadhaa kati ya hii. Na tutarudi kwenye swali, walikuwa akina nani na walifanya nini? Katika Nahum Peshier hii tuna wahusika waliotajwa majina.

Tuna mtu anayeitwa Demetrio. Tuna mtu anayeitwa Antiochus. Na mara moja utasema, ndio, tunaweza kutambua huyu ni nani na wakati gani anapofaa.

Lakini unajua nini? Kuna Wademetrio wengi katika tukio hilo. Kuna Waantiochus wengi katika tukio hilo. Ukitaka kusoma kwa ufupi sana, labda kwa njia ya kuficha mambo, soma Josephus kuhusu kipindi hiki cha wakati kwa sababu unapata hisia ya mwingiliano na mwingiliano wote na mambo yaliyokuwa yakiendelea.

Na pia unaona herufi nyingi zenye majina haya. Hata hivyo, baada ya kusema hayo yote, hebu tuone kama tunaweza kufanya uhusiano fulani wa kihistoria. Nami nitafanya hivyo kwanza kwa kunukuu sehemu ya maandishi ya Biblia yenyewe.

Kisha tutaweka maandishi ya Peshier hapa na utaona fonti tofauti ambazo nadhani zitatusaidia kuelewa kinachoendelea. Kwa hivyo, katika sura ya pili ya Nahumu, una usemi au tamko hili ndani ya unabii wa Nahumu: simba anapokwenda, kuna mtoto wa simba, anaendelea bila mtu wa kumsumbua. Naam, haya yanakuja maandishi ya Peshier.

Pishro alitafsiri hili kuwa linamhusu Demetrius, mfalme wa Misri, ambaye alitaka kuwa katika baraza la wale waliotafuta mambo laini. Tena, kwa hivyo tunapata mtazamo hasi kidogo kwa sababu anajaribu, yeye ndiye mfalme wa Ugiriki, ambaye ataleta mambo mabaya ya kila aina. Vyovyote vile, anajaribu kuingia Yerusalemu, sivyo? Alitaka kuwa katika baraza la wale wanaotafuta mambo laini ili kuingia Yerusalemu.

Na kisha nimeacha mambo kadhaa. Yuko mikononi mwa wafalme wa Ugiriki tangu wakati wa Antiochus hadi kuja kwa watawala wa Kitimu. Lakini ndipo atakanyagwa, yeye Yerusalemu, chini ya miguu.

Kwa hivyo tena, tunamwona Demetrio, yeyote yule, yeye ni mtawala wa Kigiriki mahali fulani anayetaka kuingia Yerusalemu. Tunaona wakati fulani, Antioko fulani; je, ni wa tatu? Je, ni wa nne? wa tano. Na kisha tunaona ujio wa watawala wa Kitimu.

Na tena, tuna marejeleo ya kuonekana kwao, hasa katika mwaka wa 160 na baada ya KK. Naam, hebu kwanza, na tutakuja kwenye mfano mwingine baada ya muda mfupi, lakini hebu kwanza tuzungumzie kuhusu watafutaji hawa wanaofuata mambo laini kwa sababu swali nililokuuliza hapo awali lilikuwa, walikuwa akina nani? Na kisha nilitoa maoni mwanzoni kabisa kwamba inaonekana kama jumuiya hii haikuwa na

huruma sana kwa Mafarisayo. Na usiamini, tunaweza kuwaunganisha kwa sababu unaona watafutaji wanaofuata mambo laini.

Na sasa sikiliza matamshi yangu, ambayo hayatakuwa kamili, lakini nadhani yatasaidia. Halakot . Acha niseme tena.

Halakot . Halak ni utelezi au laini, kuwa utelezi au laini. Na hivyo Halakot , vitu laini.

Haina mwisho. Hiyo ina maana kwamba ni wingi wa kike. Kwa hivyo, tuna watu wanaotafuta mambo laini.

Halakot . Sasa sikiliza neno lingine. Umesikia Halakot .

Sasa, nitabadilisha. Kutakuwa na kufanana, lakini pia kutakuwa na tofauti. Halakot .

Halakot . Halakah inamaanisha jinsi unavyotembea na jinsi unavyojiendesha. Inatokana na Halakot , ambayo ina maana tu kutembea au kwenda.

Inageuka kuwa kundi letu la watu lilijiita Mafarisayo baadaye. Hili ni jambo la Kifarisayo. Lakini watu wetu waliofanya hivyo walijali sana kufafanua jinsi watu walivyojiendesha, yaani, kumshughulikia Halakot .

Kulingana na wasomi wengi wanaofikiria kuhusu hili, hapa tuna maneno ya kuvutia sana na njia ya lugha ya fumbo ya kuwarejelea watu hawa: wanaotafuta mambo laini. Hili si jambo zuri sana na pengine la udanganyifu, ilhali harakati za Kifarisayo zingehusu Halakot . Kwa njia, hilo ni neno ambalo tutarudia tunapozungumzia fasihi ya kirabi.

Kwa hivyo, hatujamaliza na Halakah au Halakot , lakini angalau inatusaidia hapa pia, nadhani. Kuhusu jinsi inavyofanya kazi katika maandishi, hata katika Nahum Peshier hii, tunaiona ikijitokeza mara sita. Na kwa njia, Nahum Peshier ni fupi sana, kwa hivyo ni wazi, hii ni kundi la watu mashuhuri.

Na jinsi jamii inavyowaona watu hawa, hawa ni watu ambao ni wasaliti, unajua? Watelezi. Halakot . Watelezi.

Mafundisho ya uongo yaliwaondoa Efraimu na Manase. Hayo ni majina ya makabila mashuhuri ya Israeli, ambayo yalikuwa falme za kaskazini na maeneo ya kikabila, na yametajwa katika kitabu cha Nahumu chenyewe. Kwa hivyo, una jumuiya yenyewe, inaangalia nje, inaona Ugiriki, inaona timu muhimu, inaona watafutaji wa mambo laini.

Wote ni wadanganyifu na wote wanapinga jamii, kwa hivyo wote ni maadui wa jamii. Hapa kuna mfano mwingine.

Na tena, ninapitia haya kwa haraka ili kutupa maana kidogo. Vivyo hivyo, katika sura ya pili, muda mfupi tu baada ya kifungu, tuliangalia muda mfupi uliopita, bado wakiwa juu ya simba. Simba hujaza mapango yake na mawindo na mapango yake na waathiriwa, sawa? Mapango yenye waathiriwa.

Naam, haya tunaendelea tena. Imetafsiriwa, Peshro . Hii inamhusu simba mchanga mwenye hasira, pengo dogo hapa, ambaye hulipiza kisasi kwa wale wanaotafuta mambo laini.

Kwa maneno mengine, yeyote yule ambaye simba huyu mchanga mwenye hasira sasa ni, na hatatajwa jina, anawafuata watafutaji vitu laini, yaani Mafarisayo, au kuelekea kile ambacho Josephus atakielezea kama Mafarisayo. Na anawatundika watu wakiwa hai, hapo awali katika Israeli. Kwa sababu ya mtu aliyetundikwa akiwa hai juu ya mti, anatangaza, na kisha nukuu nyingine, tazama, mimi ni kinyume nanyi, asema Bwana wa majeshi.

Nukuu ya kibiblia inaingia hapa. Kwa ufupi tu: angalia jinsi watunzi hawa, bila kujali walikuwa, wa hati hizi walivyoingiliana sana na maandishi ya kibiblia. Hakika walijua hilo.

Walikuwa wakiunganisha yote pamoja, lakini kisha wanayaweka katika muktadha wao wenyewe. Naam, maelezo machache tu, kisha nitanukuu kitu kutoka kwa Josephus ambacho kinaweza kutusaidia kuhusu mtu huyu anayening'inizwa akiwa hai na simba mchanga mwenye hasira. Kusulubiwa kulichukuliwa katika maandishi yetu ya Kiyahudi kama kuning'inizwa akiwa hai.

Na ili tu kujikumbusha, na tunajua hili kutokana na kusoma Kumbukumbu la Torati 21, ni maiti pekee zilizopaswa kutundikwa kwenye miti, sivyo? Kulingana na Torati ya kibiblia, ni maiti pekee. Na, bila shaka, maandishi hayo yanatuambia kwamba ikiwa mtu ametundikwa kwenye mti, inawakilisha kuwa kwake chini ya laana ya Mungu. Kusulubiwa, Warumi waliitumia sana, lakini ilikuwa imefanywa kabla ya hapo.

Waashuri walifanya hivyo, lakini kusulubiwa kunaning'inia hai. Kwa msingi huo, maandishi yetu ya Peshro, pamoja na uelewa huu tu, basi tunaweza kuangalia kitu ambacho Josephus anatuambia. Nitanukuu sehemu yake ili tu labda nipate ufahamu wa kile ambacho kingekuwa kikiendelea.

Jamaa mmoja aitwaye Alexander Jannaeus, mwanzoni mwa karne ya kwanza KK, kwa ufupi, hakuelewana na Mafarisayo hata kidogo. Kwa hivyo hapa tuna sehemu fupi kutoka kwa maelezo ya Josephus katika vita vya Kiyahudi. Kuhusu Alexander Jannaeus, ambaye amekuwa akimzungumzia hadi sasa, hasira yake imeongezeka sana kiasi kwamba ukatili wake umefikia kiwango cha ukatili.

Kwani alipoamuru watu 800 watundikwe misalaba katikati ya jiji, alikata koo za wake zao na watoto wao mbele ya macho yao. Na mauaji haya aliyaona alipokuwa akinywa na kulala na masuria wake. Mtangulizi wa sehemu iliyotangulia anazungumzia chuki yake kwa Mafarisayo.

Inazungumzia uasi mzima uliomjia, na ni aina ya wakati wa vurugu, lakini angalia jinsi alivyojibu. Nukuu nyingine ya Josephus, ambayo inaweza kurejelea aina hiyo hiyo ya kitu, hakika inatupa maana zaidi kwa upande wa Alexander Jannaeus. Kuendelea kusoma wakati huu kutoka kwa mambo ya kale, mambo ya kale ya Josephus badala ya vita.

Kuhusu Alexander Jannaeus, watu wake walikuwa waasi dhidi yake. Na kama nilivyosema muda mfupi uliopita, unaona hilo likiendelea kuzunguka muktadha huu. Katika sherehe, ambayo ilisherehekewa wakati huo, hii ni sikukuu ya Vibanda au Sukkot.

Aliposimama juu ya madhabahu na kwenda kutoa dhabihu, taifa lilisimama juu yake na kumpiga mdalasini, moja ya matunda manne waliyokuwa nayo kwa ajili ya sikukuu hiyo, ambayo walikuwa nayo mikononi mwao kwa sababu sheria ya Wayahudi ilihitaji kwamba katika sikukuu ya Vibanda, kila mtu awe na matawi ya mtende na mti wa mdalasini. Na anasimulia jinsi walivyofanya hivyo mahali pengine. Pia walimtukana kama aliyetoka kwa mateka na asiystahili heshima yake na kuitoa dhabihu.

Alikuwa na hasira kali na akawaua wapatao 6,000 kati yao. Hili halitaji kusulubiwa, lakini hakika tunaona tabia ya Alexander Jannaeus, na hakika tunaweza kuelewa ni kwa nini maandishi haya, ufafanuzi huu wa Nahumu, kwa kweli yanazungumzia simba mchanga mwenye hasira na kusulubiwa. Tukiunganisha hivyo, basi moja ya mambo tunayoweza kufanya ni kusema, sawa, maandishi haya maalum yameandikwa mapema katika karne ya kwanza KK, ikiwa yanarejelea hilo.

Kwa hivyo, hilo linatusaidia kidogo. Hebu tuendeleo, tuone tunachoweza kufanya na Habakuki Peshar. Katika safu hii, lo, sikukusudia kurudi nyuma hivyo.

Haya basi. Hii ni sehemu ya Habakuki Peshar. Na kwa kweli, kabla tu ya sehemu hii, tuna mstari wetu maarufu, wenye haki wataishi kwa imani.

Kwa hivyo hiyo iko hapa chini katika safu iliyotangulia. Na sasa, hapa tuna Peshro . Sawa.

Na kisha inaendelea zaidi ya hapo. Kama tungekuwa na muda, wale wanaosoma Kiebrania wanaweza kucheza na hili kidogo tu. Lakini hii ni maoni kuhusu mstari huo muhimu sana katika Habakuki 2 :4. Lakini mandhari mengine tena ili kupata mandhari yetu hapa.

Habakuki anaenda tunaposoma sura ya kwanza ya Habakuki yenyewe, katika mistari sita ya kwanza, Habakuki anasema, Bwana, huoni kinachoendelea? Huoni uovu wote? Huoni kwamba watu wanapuuza Torati? Kwa hivyo kwanza, anashughulikia uovu wa ndani. Lakini basi, bila shaka, anapoleta malalamiko hayo mbele za Bwana, una jibu la Mungu. Na jibu ni, hujaona chochote bado.

Wababeli wanakuja. Na Habakuki atachukua mada hiyo katika sehemu iliyobaki ya sura ya kwanza na kisha aendelee hadi sura ya pili, ambapo tuna onyo la Mungu kwake kusubiri, kusubiri, na kisha wenye haki wataishi kwa imani. Kwa hivyo sasa hebu tuache hilo.

Huo ulikuwa muhtasari mfupi sana. Unaweza kurudi nyuma na kuusoma. Lakini uuangalie kwa jicho la jumuiya hii ya Qumran.

Uovu huu wa ndani ambao Habakuki, tena, anakumbuka Habakuki anatabiri mwishoni mwa karne ya saba na mwanzoni mwa karne ya sita KK, 586, 587. Huo ni kipindi chetu cha karne ya sita, kabla tu ya Wababeli kuiteka Yuda. Uovu wa ndani ambao nimeuelezea kwa ajili yenu, jumuiya ya Qumran itachukua maelezo hayo na kusema, tuna watu wabaya sana ambao tumekuwa tukiwapitia ambao ni waovu, ambao ni sehemu ya Uyahudi wenyewe, ambao wametoka katika muktadha wa Yerusalemu.

Mmoja wao ataitwa kuhani mwovu. Sawa. Kwa hivyo uovu wa ndani unaonyeshwa katika mfano wa kuhani mwovu, na pia anapata majina mengine yanayomhusu, mwongo na msemaji wa uongo.

Maelezo ya Habakuki yanasema, Mungu atashughulikia hili, lakini itakuwa timu muhimu itakayokuja, sivyo? Timu muhimu inakuja, Warumi, na hao ndio watu watakaokuwa Wababeli. Na bila shaka, kupitia jumuiya yetu ya Qumran, jumuiya ya agano, hili litatokea katika siku za mwisho. Wao, tena, ni kizazi cha mwisho.

Kwa hivyo, hebu tujenge upya matukio haya kidogo na tuone tulichonacho. Tena, ninachora vipande kutoka kwa maandishi yenyewe. Kama ufafanuzi wa Habakuki unavyoelezea hili, tuna kuhani.

Inageuka kuwa mbaya. Anaanza vizuri, lakini anakuwa mpotovu. Tena, fikiria kidogo nilichokuambia na kile ambacho unaweza kutaka kusoma zaidi kukihusu.

Karne ya pili KK, kuhusu kile kilichokuwa kikiendelea katika muktadha wa hekalu huku ukuhani ukinunuliwa na kuuzwa kwa mzabuni mkuu katika muktadha mpana wa Kiyunani, mambo mabaya, sivyo? Kuwa mpotovu. Kwa hivyo, ameteleza kwenye mteremko huo mbaya. Yerusalemu imechafuliwa, na hekalu limechafuliwa.

Kwa hivyo, mtu, mhusika katika maandishi haya ambaye mara kwa mara huitwa mwalimu wa haki, mwalimu wa haki, anampinga kuhani mwovu mwanzoni, lakini hatimaye, kwa sababu yeye ni mdogo na kundi lake linajiondoa, wanaenda kwenye jumuiya ya agano. Na kwa kweli tunaona kipande kidogo cha jinsi mzozo huu ulivyokuwa mbaya. Tena, lazima usome jambo lote ili kulielewa.

Lakini hebu tuangalie angalau moja ya matukio ya kutisha zaidi yaliyoelezwa katika muktadha huu. Habakuki 2:15, sehemu ya pili ya mstari, ole wake yeye amiminaye sumu yake ili kuwaleweshwa ili apate kutazama uchi wao. Baadhi ya masuala ya tafsiri ni sehemu ya tatizo hilo kwa jinsi pessah inavyoliwakilisha.

Lakini huo ndio mstari. Sasa, Pishro , jumuiya yetu ya Qumran inaendelea na kusema, huyu ni kuhani mwovu ambaye hajafanya tu mambo yote ambayo tumeyazungumzia, lakini kuhani huyu mwovu alimfuata mwalimu wa haki, Moreh Zedek , hadi nyumbani kwake uhamishoni, ili amchanganye na ghadhabu yake kali iliyounganishwa na mstari huo. Na ikiwa aliweka muda wa kupumzika siku ya upatanisho, alionekana mbele yao ili kuwachanganye na kuwafanya wajikwae siku ya kufunga, Sabato yao ya kupumzika.

Sasa, ikiwa hatujaelewa hilo vizuri, fikiria jinsi hilo lilivyo baya. Kimsingi, siku ya upatanisho, kama tunavyojua kutokana na kusoma maelezo katika Mambo ya Walawi 16, haikuwa siku ya kufunga tu bali pia ilikuwa siku ya kufunga kutoka kwa kila kitu. Ilikuwa siku takatifu zaidi ya mwaka.

Hata leo, Yerusalemu kimsingi si kama ilivyokuwa kizazi kilichopita, lakini kimsingi hufungwa siku ya upatanisho. Lakini hapa una mtu, kuhani mwovu, ambaye ni mwenye sumu kali na anayepuuza kinachoendelea kulingana na kalenda yao ya ibada, anajitokeza kwa njia inayoonekana kuwa faraja, kimbilio la jamii ya Qumran, akimfuata mwalimu wa haki huko. Sasa, jambo moja tu zaidi, kwa sababu hutoa nafasi kidogo, labda, kwa andiko ambalo tutashughulikia baadaye.

Jumuiya hii ilionekana kufanya kazi kulingana na kalenda ya jua, siku 364 kwa mwaka, na ukisoma baadhi ya maandishi mengine ya Qumran, ni dhahiri kwamba yana kalenda ya jua nyuma yao. Sehemu zingine za Uyahudi zilikuwa zikifanya kazi kulingana na kile kinachoitwa kalenda ya mwezi, na kwa hivyo unaweza pia kuwa na suala la kuvutia linaloendelea nyuma ya mzozo huu kuhusu kama tabaka la juu la Yerusalemu na uongozi wa Yerusalemu labda waliweza kufanya hivi, kuhani mwovu aliweza kufanya hivi, kwa sababu kalenda yake ilikuwa tofauti, siku yake ya upatanisho iliishia kuwa tofauti. Naam, kuna mambo mengi ambayo bado yanahojiwa, lakini hii inatupa maana kidogo kuhusu labda jinsi ya kutelezesha baadhi ya maandishi haya na jamii iliyoyaandika katika muktadha wa kihistoria.

Inatupa ufahamu kidogo kuhusu tofauti na mitazamo ya jumuiya hii kama maneno ya uovu na hofu ya kinachoendelea Yerusalemu, na inatupa ufahamu kidogo kuhusu

jinsi walivyotafsiri vipande vidogo. Hii hapa ya tatu, na nilitaja masuala ya kalenda kwa sababu kunaweza kuwa na uhusiano hapa. Pendekezo ni kwamba labda maandishi haya, Q4, Qumran, na kisha MMT ni Miqsat . Ma'ase Ha-Torah. Nitarudi kwenye hilo baada ya muda mfupi kwa sababu ni moja ya sehemu za maandishi haya kwa sababu tu yanaonekana kuwa na sauti ya upatanishi zaidi.

Kwa maneno mengine, kuna sehemu ambapo uandishi wa maandishi unaonekana kuwaambia hadhira yake, hebu turudiane tena na tuone kama labda tunaweza kushinda baadhi ya tofauti hizi. Hiyo ni sauti tofauti kabisa na ile tunayoiona wazi katika kitabu chetu cha Habakuki Peshier, ambapo kuhani mwovu anamfuata mwalimu wa haki katika jamii. Kwa hivyo pendekezo ni kwamba ikiwa kweli inaonyesha sauti ya upatanishi zaidi, ingeweza kuandikwa mapema kidogo.

Inaishia kwa wito kwa kiongozi wa jamii kwa chochote kile ambacho Yerusalemu ipo. Usemi Miqsat Ma'ase imetafsiriwa kwa baadhi ya kanuni za Torati, na ingawa ni fuzzy kidogo pale mstatili huo ulipo, ndipo pale maandishi hayo yalipo. Baadhi ya watu wamejaribu kufanya uhusiano uendane na Paulo.

Unaweza kwenda katika mwelekeo huo ukitaka au la, lakini angalau hapo ndipo tunapopata kile kilichoipa andiko hili jina lake la utambulisho. Hebu tufafanue mada kadhaa za kitheolojia kisha tuseme zaidi kidogo. Muda mfupi uliopita, nilitaja kwamba jamii ya Qumran inaonekana ilikuwa, inaonekana, haikuwa kwenye kalenda tofauti.

Baadhi ya maandiko mengine yanaweka hilo wazi kabisa, lakini inaonekana kwamba maandishi haya yanaweza kuwa na, na nasema, labda kalenda katika sehemu ya kwanza. Sasa unaniuliza, kwa nini unasisita sana kuhusu hilo? Naam, Miqsat Maandishi ya Ma'ase Ha-Torah ya QMMT yalipatikana katika pango la nne. Na wacha nikukumbushe tu kitu tulichosema katika hotuba yetu iliyopita.

Pango la nne inaonekana lilikuwa maktaba ya jamii hii. Pango la nne, tofauti na mapango mengine, halikuwa na hati zilizohifadhiwa kwenye mitungi, jambo ambalo lilizihifadhi vizuri zaidi. Hati hizo zilihifadhiwa tu kwenye rafu, na bila shaka zile zilipovunjika na hati hizo zikaanguka, zikawa vipande vidogo sana.

Nilizungumzia hilo katika hotuba iliyotangulia. Kama ilivyotokea, maandishi haya mahususi yana sehemu sita tofauti. Ili kuyaunganisha, ni lazima utengeneze maandishi mchanganyiko, na ndiyo maana tuna shida kidogo nayo katika kuunganisha kile ambacho kingekuwa maandishi yote.

Kwa hivyo, inaonekana kama sehemu ya kwanza inaweza kuwa ilikuwa mjadala kidogo wa masuala ya kalenda. Kilicho wazi kabisa ni sehemu yake kuu, ambayo inahusiana na usafi. Kwa kweli, inazungumzia mambo ya Kilawi na mambo yanayoonekana katika Kumbukumbu la Torati, na inazungumzia maneno mahususi

sana kuhusu kanuni za usafi, kanuni zinazodumisha usafi, jinsi ya kuelewa usafi, jinsi ya kuelewa usafi hekaluni, Yerusalemu, nyanja za usafi.

Unaweza kuendelea katika muktadha huo. Lakini basi una sehemu hii ya tatu, ambayo, kama tulivyosema, kwa msingi au kwa upande wa uandishi, inaonekana kuna rufaa ya, kurudi kwenye uanzishwaji wa Yerusalemu. Na kama sehemu ya kufanya hivyo, mwandishi anasema, ningependa uje kusoma yaliyoandikwa katika vitabu vya Musa, manabii, na Daudi, tena, kuna mapengo hapa, nyumba ya dor.

Na bila shaka, dor inamaanisha kizazi. Kwa hivyo, Daudi hadi, kizazi hadi kizazi. Sasa nitarudi kwenye hili baada ya muda mfupi tu, lakini kwamba Daudi hadi mlango angeweza kuakisi mambo yaliyo ndani ya mipaka ya Daudi na Zaburi kwa upande mmoja, na kisha historia, ambayo inaanza kwanza, kile tunachokijua kama historia ya kwanza, ikivutia nasaba, mlango wa mlango.

Mada nyingine ya kitheolojia. Nilitaja hili muda mfupi uliopita. Kuna matibabu muhimu hapa katika sehemu yetu kuu ya usafi wa sehemu za Mambo ya Walawi.

Naam, ni muhtasari mfupi tu. Hii ni sehemu yetu hapa. Inaanza hapo, na unaona sepher Mo hapo hapo.

Na kisha inaendelea na kwa namna fulani inaungana. Lakini hapa una Daudi na mlango wa mlango hapo hapo. Na kwa hivyo, pendekezo ni kwamba hii inaweza kuwa tafakari, labda tafakari ya maana fulani katika jumuiya ya Qumran ya Torati ya Musa.

Hakuna shida. Kila mtu alikubali hilo kufikia wakati huo, lakini sehemu ya Biblia ya Kiebrania, Nevi'im, manabii, na pengine sehemu ya tatu ambayo tunaweza kuiita Zaburi za Daudi hadi tarehe. Bila shaka, haya yote yamo katika wakati wao katika hati-kunjo.

Na kwa hivyo jinsi tunavyofikiria sehemu za ndani za hilo ni suala jingine. Nitarudi kwenye hilo katika hotuba nyingine, lakini angalau tuna hili la kufikiria kuhusu kutoka katika jumuiya yetu ya Qumran. Sawa, sawa.

Hiyo imekuwa mitazamo mitatu mifupi sana ya maandishi matatu, kwa kweli maandishi manne, maandishi mawili tofauti ya shinikizo. Lakini nataka kutoa mchoro mfupi tu wa kijipicha cha jumuiya ya Qumran kwa upande mmoja na Ukristo kwa upande mwingine, nikiangalia kwanza kufanana kati ya yeyote aliyeishi Qumran kwa miaka hiyo walipokua kama jumuiya na kisha Ukristo. Na bila shaka, kufanya mojawapo ya hayo kuwa monolithic ni changamoto, lakini angalau hebu tuone ni nini kinachoyatambulisha.

Kuna mkazo juu ya agano waziwazi. Kwa njia fulani, kuna mkazo juu ya ardhi, lakini si sana kama unavyoweza kuwa nao katika maandishi mengine ya Kiyahudi. Tutarudi kwenye hilo.

Wote wawili ni wahafidhina na wacha Mungu. Ingawa kuna aina tofauti za ladha hii, zote mbili zina mwelekeo wa apocalypse na zinategemea maandiko waziwazi; nyenzo za Agano Jipya na Qumran zina nukuu muhimu kutoka Kumbukumbu la Torati, zinazowakilisha Torati, Isaya zinazowakilisha manabii, na kisha Zaburi zinazowakilisha sehemu hiyo ya tatu. Uelewa wazi na wazi wa ulimwengu wa ajabu na viumbe katika ulimwengu wa ajabu, matarajio wazi ya Masihi.

Na kuna, ingawa ni tofauti kabisa, kitabu cha kukunjwa kutoka Qumran, Cape 11 kinamzungumzia Melkizedeki kama mtu anayehukumu. Kuna upendo, ingawa, kwa Qumran, ni aina iliyovunjika ya upendo kwa Yerusalemu na hekalu. Na kisha kuna hisia ya roho ya mwanadamu kukaa ndani.

Na kisha uelewa wao, bila shaka, wa wanadamu na kile tunachokiita hamartiolojia, dhambi, msamaha, maombi, ishara ya maji huingia, katika suala la ubatizo. Sasa, huo ni muhtasari mfupi tu. Kuna mambo mengine pia, lakini hebu tuangalie baadhi ya tofauti.

Qumran ni jumuiya iliyofungwa. Mambo yote ya kuingia, yalifanya iwe vigumu kuingia, yanaonekana kuwa, kwa kiasi kikubwa, jumuiya ya waseja, bila bidii ya kimisionari, uh, waziwazi kulingana na maandishi yetu ya Bahari ya Chumvi. Kama haikuwa tu sehemu ndogo hiyo, ilikuwa ya eneo hilo, iliyofungwa kwenye jiografia hiyo, uh, waziwazi kujinyima raha pamoja na wasiwasi wao kwa usafi wa kiibada.

Wakati mwingine Josephus anataja kwamba kulikuwa na baadhi ya Waesene ambao walioa kweli, lakini, uh, waliolewa mahususi ili waweze kutimiza amri kuhusu kuzaa na kuongezeka kulingana na jinsi Josephus anavyowasilisha kundi hilo maalum la Waesene. Uh, watu wa Qumran wanashauriwa kuwachukia adui zao. Hilo halionekani hasa kupitia mafundisho ya Yesu.

Hawachangamani na watu walio pembezoni, na pengine wao wenyewe walikuwa pembezoni. Tena, kuna mchakato wa kuingia katika jumuiya iliyofungwa.

Unaruhusiwa kushiriki katika mlo wa pamoja baada ya miaka miwili ya majaribio. Uongozi, kama tulivyosema, hauna nia ya miujiza. Na bado, bila shaka, tunamwona Yesu, anayefanya miujiza kama mwana wa Mungu.

Nimetaja kalenda ya jua tayari kwa Qumran pia. Mambo machache tu ya ziada. Yesu atafupisha Torati.

Sawa. Yote yako katika torati na manabii na anatoa kauli za muhtasari. Vitabu havifanyi hivi.

Badala yake, wanafanya tafsiri yake kwa uangalifu sana, pishro , na kadhalika. Yesu anafundisha kwa mifano, na vitabu havifundishi. Yesu anatangaza waziwazi kwamba yeye ni mwana wa Mungu.

Mwalimu wa haki hakufanya hivyo. Kuna mkazo mkubwa juu ya ufalme, hasa katika mifano yetu ya ufalme. Ingawa tuna waandishi wetu wa injili wanaoandika waziwazi, jumuiya ya vitabu vya kukunja inazingatia hasa uandishi na uandishi ili kufanya tafsiri, na pia kuelezea hali yao wenyewe.

Una Qumran kali sana kuhusu sheria za Sabato. Hilo, bila shaka, ni mojawapo ya masuala yanayoibuliwa kuhusu Yesu. Tunaliona katika Yohana wa tano, tunaliona katika Yohana tisa.

Na bila shaka, kati ya mwisho wa Marko pili na Marko tatu, tunaona changamoto hizi zilizoibuliwa kwa wanafunzi wa Yesu katika kifungu hicho cha Marko. Ufufuo haufundishwi waziwazi katika muktadha wa Qumran. Na, bila shaka, ndio kiini cha imani yetu.

Kwa hivyo ingawa hii inatoa mandhari ya kuvutia sana kulingana na Uyahudi katika karne hizo za kwanza KK na BK, um, majaribio, labda sasa miaka 70 iliyopita ya kuunganisha Ukristo, Ukristo mpya na Qumran umeshindwa kabisa. Naam , jambo moja tu zaidi. Hili ni gombo letu la Isaya na tunaona tena hati hiyo hiyo ya kitamaduni.

Nilitaja Isaya 40 kama aina ya mstari wa kipimo, sauti ya mtu anayeita jangwani, akiandaa njia kwa ajili ya Bwana ambayo itakuwa sawa katika sehemu hiyo katika maandishi haya. Huko nyuma mwanzoni mwa hotuba ya utangulizi, moja ya mambo tuliyosema ni kwamba, nami nitayapitia tena baada ya muda mfupi, uh, ugunduzi huu huko Qumran ulikuwa ugunduzi wa ajabu zaidi, miongoni mwa mambo mengine, kwa sababu ya uhakika uliotupa wa uaminifu wa mapokeo ya maandishi, uh, ambayo Wamasora walikuwa wametumia kwa karne nyingi. Kwa hivyo ili tu kupitia uzio, mapango 11 hadi sasa, hati 800, idadi kubwa ya vipande, hasa kwa sababu ya pango la nne.

Kama ilivyotajwa tayari, maendeleo ya lugha ya Kiebrania na historia ya maandishi ya Biblia ya Kiebrania. Na inatupa ufahamu, maarifa muhimu sana. Nimetumia neno Uyahudi na, uh, kulirejesha tena.

Hatutaki kufikiria Uyahudi katika karne ya kwanza kama kitu kimoja kabisa. Nitarudi kwenye hilo tunaposhughulikia nyenzo zetu za kirabi na katika kipindi hicho,

tutajifunza mambo kadhaa kuhusu fasihi ya ziada ya kisheria. Yote hayo yanachangia hisia zetu za rasilimali hii tata na tajiri tuliyo nayo.

Hiyo inatosha kwa sasa.

Huyu ni Dkt. Elaine Phillips na mafundisho yake kuhusu Utangulizi wa Masomo ya Biblia. Huu ni kipindi cha 13, Maandiko Teule ya Bahari ya Chumvi.